गार्हपत्यमुत्तरेणोदपात्रं निधायालभते भूतस्त्वा भूत करिष्यामीति ॥१॥ अध्वर्युर्गार्हपत्यस्योत्तरतः समीपे उदपात्रं स्थापयित्वा मन्त्रान्ते हस्तेन स्पृशति । उदकपात्रं वारणचमसन्नपम् चमसेनापः प्रणयतीति शाङ्खायनात् · स्वशाखायामपि प्रतिपत्तौ श्रूयते · स च चमसश्चतुरस्रो द्वादशाङ्गुलदीर्घश्चतुरङ्गुलखातः सवृत्तश्च भवति परिशिष्टात् · सूत्रकारप्रस्थानाच्च चमसवत्स्रुवेणेति (१८.५.४.) स्रुवस्य चतुरस्रतां विधातुं चमसवदित्यनेन चमसस्य सिद्धां चतुरस्रतामाह । आलम्भेऽपि विप्रतिपत्तिः पात्रस्येति कर्कः उदकस्येति याज्ञिकाः ।

ब्रह्मन्नपः प्रणेष्यामि यजमान वाचं यच्छेत्याह ॥२॥ यदा च प्रणीतानां सर्वार्थत्वं संयवनार्थत्वं वा तदा यस्मिन्कर्मणि चरुश्रपणार्थं पयो घृतं वा विहितम् यथा वैश्वदेवश्चरुः पयसि वेति (४.६.२-३.) घृते चरुरादित्येभ्य इति (१६.४.२१.) च तत्र पयसो घृतस्य च प्रणयनं [मन्थाद्यर्थं च दध्नः] कर्तव्यम् · तत्र ब्रह्मन्नप्पयांसि अब्घृतानि [अब्दधानि] प्रणेष्यामीत्यूह्यः । पित्र्यायामपि प्रणयनात्पूर्वमेव निवान्यां दुग्धा तद्दुग्धस्य प्रणयनं कर्तव्यम् । जैमिनेर्मते प्रणीताः संयवनार्था एव कर्काचार्याणां मते सर्वार्था एव इतरेषामदृष्टार्था एवेति । अनेकयजमानके यजमानौ वाचं यच्छतम् यजमाना वाचं यच्छतेत्यूह्यः[१] ।

अनुज्ञात उत्तरेणाहवनीयꣳ सम्प्रति निदधाति कस्त्वेति (१.६.) ॥३॥ प्रणीताः प्रणीय गार्हपत्यसमीपादाहवनीयसमीपं नीत्वा सम्प्रति आर्जव्येन बर्हिर्वेदि निदधाति · सम्प्रतीति नाहवनीयमतिक्रम्य न चाप्राप्य । प्रणयतिरत्र निधानार्थः तेन निधानऽएव मन्त्रः । सम्प्रतिशब्द ऋज्वर्थः सम्प्राप्य तिष्ठत्यस्मिन्नातिक्रामतीति सम्प्रति । प्रणीतानां दर्भेषु सादनं दर्भैरपिधानं च कर्तव्यम् । ब्रह्मानुज्ञात इति ब्रह्मन्नपः प्रणेष्यामि यजमान वाचं यच्छेत्यस्यानन्तरमेव प्रणय यज्ञमिति पठनीयम् न ब्रह्मन्नपः प्रणेष्यामीत्यस्यानन्तरम् ।

नान्तरेण गच्छेयुः ॥४॥ प्रणीताहवनीययोरन्तरालेन ।

काꣳस्यवानस्पत्यमार्त्तिकैरभिचारब्रह्मवर्चसप्रतिष्ठाकामा यथासंख्यम् ॥५॥ अभिꣳकामा यजमानाः कांस्यꣳकैः पात्रैः यथासंख्यं प्रणयन्ति · अत्र तु गुणादेवैतत्फलम् न तु क्रतोः कांस्यादीनामेव फलसम्बन्धश्रवणात् · अतश्च विकारे

१) प्रैषोऽयमसत्यपि प्रणयने प्रवर्तते सत्त्रे च विपरिणम्यते Mahâd.